دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر
فصلنامه‌ی علمی- پژوهشی فضای جغرافیایی

سال دوازدهم، شماره‌ی ۳۷
بهار ۱۳۹۱، صفحات ۳۷-۱۹

حسن ذوالفقاری [۱]

تحلیلی بر پتانسیل‌های اقلیم گردشگری در منطقه آزاد ارس

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۸۹/۰۵/۰٤ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۸۹/۱۰/۲۹

چکیده

منطقه آزاد تجاری- صنعتی ارس با مصوبه هیأت وزیران، از سال ۱۳۸۳ در ساحل رود ارس در شهرستان مرزی جلفا فعالیت خود را آغاز نموده است. سازمان منطقه آزاد ارس، اهداف تجاری- صنعتی و عمرانی متعددی را برای توسعه منطقه، تعریف کرده است. با توجه به این که شناسایی پتانسیل‌های محیطی، نقش بسیار مهمی در برنامه‌های آمایشی و عمرانی سرزمین بازی می‌کند در این مقاله سعی شده است با بررسی ویژگی‌های اقلیم توریستی منطقه، گامی ولو کوچک برای توسعه و گسترش صنعت توریسم در این منطقه برداشته شود.

در همین راستا، داده‌های آماری سال‌های ۱۹۸۵ تا ۲۰۰۵ ایستگاه هواشناسی جلفا که در منطقه آزاد واقع شده است، برای بررسی ویژگی‌های اقلیم توریستی انتخاب گردید. روش‌ها و مدل‌های گوناگونی برای تحلیل ویژگی‌ها و توانمندی‌های اقلیم توریستی از طرف محققان پیشنهاد گردیده است که همه آنها را می‌توان در دو دسته اصلی روش‌های ساده و ترکیبی قرار داد. شاخص اقلیم توریستی میکزکوسکی که به اختصار TCI نامیده می‌شود یکی از معروف‌ترین و معتبرترین روش‌های ترکیبی است. این شاخص که خود از ۵ شاخص فرعی با نام‌های شاخص آسایش روزانه (۲٤

۱- استادیار گروه جغرافیای دانشگاه رازی کرمانشاه. Email: h.zolfaghari@razi.ac.ir

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-10-31]

ساعته)، شاخص آسایش روز (ساعات روشنایی)، شاخص باران، شاخص آفتاب و باد تشکیل شده است معیار معتبری برای شناسایی و تحلیل شرایط اقلیمی یک ناحیه از نظر گردشگران می‌باشد.

نتیجه بررسی‌ها بر اساس شاخص اقلیم توریستی TCI نشان می‌دهد که حداقل ۹ ماه از سال (اسفند تا آبان) شرایط خوب تا عالی از نظر آسایش اقلیمی برای گردشگری در منطقه فراهم است. طی سه ماه آذر، دی و بهمن، علی رغم وجود شرایط نامناسب دمایی به دلیل ویژگی‌های مثبت اقلیمی دیگر مانند نبود روزهای بارانی زیاد و بارش‌های شدید، هوای نسبتاً آرام و هوای صاف و آفتابی، شرایط مطلوبی از نظر احساس آسایش اقلیمی وجود دارد. همچنین معلوم شد که طی دوره آماری، روند تغییرات شاخص اقلیم گردشگری در ماه‌های (مارس، ژوئن و اکتبر) فروردین، خرداد و مهر، مثبت و معنی داراست. در بقیه ماه‌ها، روند معنی داری در تغییرات شاخص TCI مشاهده نمی‌شود. روند مثبت تغییرات شاخص نشانگر افزایش میزان مطلوبیت اقلیمی محیط، برای گردشگران است.

کلید واژه‌ها: اقلیم توریسم، شاخص TCI، پتانسیل‌های اقلیمی، منطقه آزاد ارس، جلفا.

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-10-31]